

DiJİTAL BİLİŐİM TEKNOLOJİLERİYLE ANAOKULUNDAN LİSEYE VE ÖTEYE MECBURİ BARIŞ EĞİTİMİ

TEKNOLOJİ; EĞİTİM; BARIŞ

Dr. SERPİL TUNÇER, DarüşŞafaka Cemiyeti Yönetim Kurulu Üyesi

41. TÜYAP Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı - 7 Kasım 2024

Düzenleyen: IŐık Binyılı DerneĐi

Barış inşasına katkıda bulunabilecek en etkili alanlardan biri olan eğitim alanında, 1923 te kurulmuş olan genç Türkiye Cumhuriyeti 1940 larda sivil toplum örgütlerinin çarpıcı bir örneği olan “Köy Enstitülerini” kurdu. Kırsal kesimden gelen çocukların eğitilmesi işlevini taşıyan Köy Enstitüleri düşünen, sorgulayan ve eleştiren insan yetiştirme amacıyla özgün bir model oldu. Hedef, özgüvenli, bilinçli eğitimle, kırsal kesim insanlarını hiçbir gücün suistimal edemeyeceği şekilde yetiştirmektir.

Maddi olanakları yetersiz ve yetim olan çocuklara kapılarını açan en eski okullardan biri Darüşşafaka oldu. 1863 te bir sivil toplum kuruluşu olarak “Fırsat Eşitliği” temelinde kurulmuş olan Darüşşafaka beş ileri görüşlü Osmanlı Paşası tarafından kuruldu. Okul binasının yapımı için başta Sultan Abdülaziz, ordu mensupları ve devlet adamları, yanısıra halktan kişiler bağışlarda bulundular. Değerli annemiz, Atatürk’ün annesi Zübeyde hanım 20.000 kuruş bağışladı. Zübeyde hanım, “Anadolu devrimcilerinin başkomutanı Atatürk’ün annesi” olarak anılıyordu. Kuruluşundan bu yana, pek çok değerli kişiyi ülkemize kazandıran Darüşşafaka bugün 161 yaşındadır.

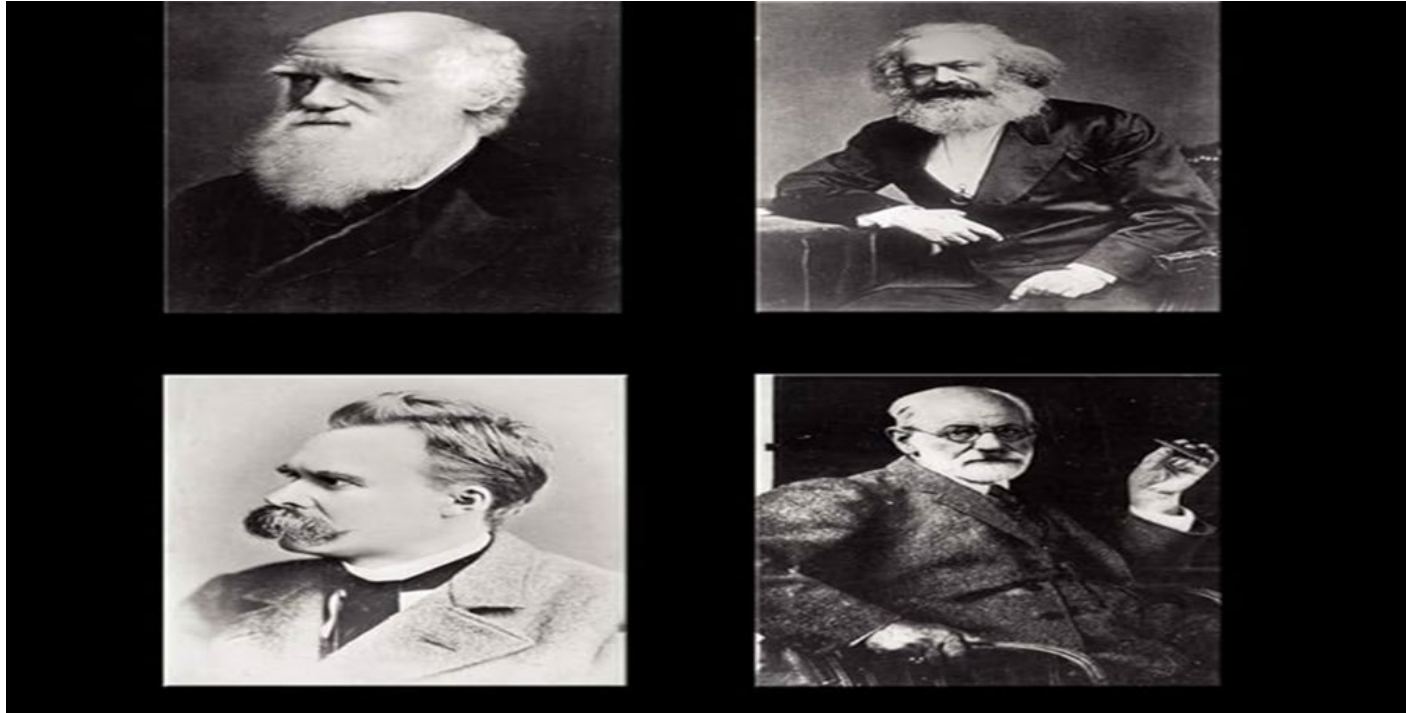

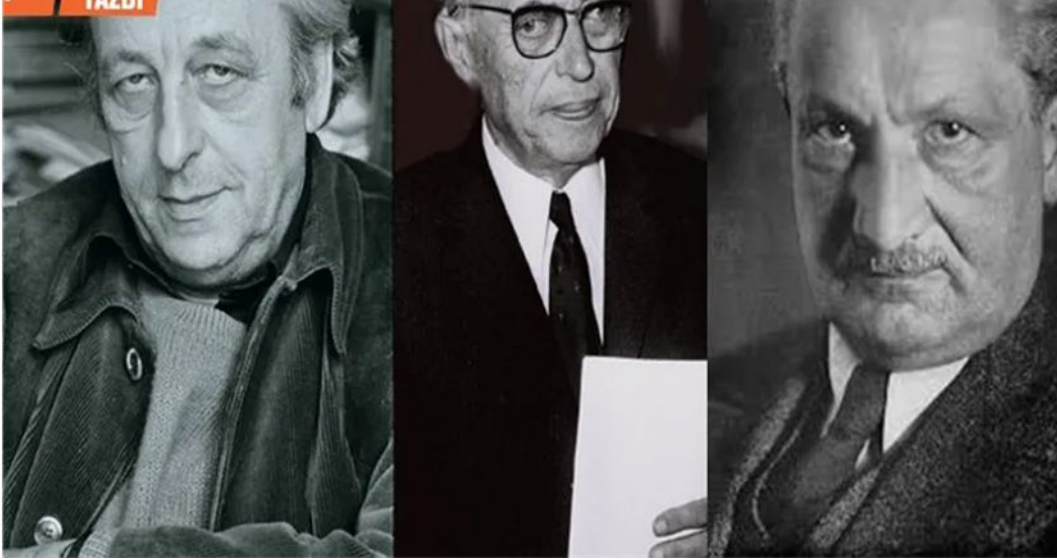
20.Y yılın ilk çeyreğinden itibaren, insanlığın asil misyonu olan “rasyonalizm”, hızlanan yaşama uygun olarak genetik, dilbilim, biopolitik, bioetik, biomedikal, antropoloji ve psikoanaliz gibi yeni bilimsel alanlara yerini bırakmak zorunda kaldı. Bu noktada, Heidegger’den kalan “Hümanizm” tartışmaları öne çıkarak “Posthümanizm” ve “Transhümanizm” gibi eleştirel yaklaşımlara alan açtı. Bu yeni yaklaşımlar insanın yetişmesinde çok önemli yer tutan “Eğitimin” bugüne kadar siyasi iktidara sahip olmak için motivasyon sağladığını, ancak, insanın kendi varlığını donatamadığını ve zenginleştiremediğini öne sürmektedirler.

Günümüzün temel argümanı, “Hümanizmin yeni baştan anlamlandırılmasıdır.” İnsan yaşamını artık yepyeni bir anlam ile açıklamak istemektedir. Klasik hümanizm, 19.Yüzyıla kadar insana ayrıcalıklı bir yer atfetti, fakat insanın ontolojik (doğasına yönelik) varlığı gözden kaçırıldı. Hümanizm, insanın düşünmesi, hissetmesi, kendine dayanarak eylemde bulunmasıdır. Bir yandan insanın bedensel ve rasyonel mükemmelliğini (erkek- cinsiyetçi yaklaşım), belli bir coğrafyayı model alarak ve belirlenmiş kültürel kodların (dil, davranış, stil) empozisiyle vurgularken, diğer yandan, Hümanizm, insana çalışma, düzen ve akıl yoluyla büyük bir umut vaad etti. Yazık ki, hiyerarşiler ve hiyerarşi temelli anlayış, insanın özlem duyduğu toplumsal ve ekonomik düzeni oluşturmasını sağlayacak adaleti getiremedi.

Darwin, Freud, Marx ve Nietzsche'nin yerini Althusser, Sartre, Foucault, Butler, Bostrom, Haraway gibi isimler almaktadır. Bu düşünürlerin eleştirileri insanın doğasına ve anti-hümanizme dikkatleri çekmiştir. 21. Yüzyıl, kendi kendine öğrenebilen makinaları, nanoteknolojileri, transfer teknolojilerini aşarak ölümsüzlüğe, sanal gerçekliğe, genetiğe, estetik ameliyatlara, transseksüel ameliyatlara, hafıza tekniklerine, avatarlara yöneliyor. Bu yönelimler, temelden farklı, kendi iradesiyle varlığını gerçekleştirebilen bir insan tipi oluşturmaktadır.

Mekaniğin ve elektroniğin dijital teknolojiye yerini bıraktığı Endüstri 3.0 işlenecek ham maddeler artık fosil yakıtlar ve kol gücü olmayıp insan aklı ve kültürel dünyanın sembolleridir. Bu noktada ortaya çok önemli bir etik sorun çıkmaktadır: Batı, bilimsel, felsefi, sanatsal ve etik değerleri “evrensel” değerler olarak sunmaktadır; bir başka deyişle, Batı, kendisini bir model olarak sunmaktadır. Bu nedenle, alternatif yeniden düzenlemelere ve dijital alanda dayanışma yollarına gereksinim vardır.

Teknoloji kullanımı arttıkça, ayrımcılık, parçalanma ve kültürlerarası kutuplaşma da artmaktadır. Ayrıca, Google, Apple, Microsoft ve Amazon gibi büyük kuruluşların topladıkları bilgiye ilişkin karşılıklı bağları ve kategorize etme tarzları şeffaf değildir.

21. Yüzyıl insan yaşamında gerekli dönüşümleri yapabilecek büyük bir güç sergiliyor. Bu “dijital çağ” günlük yaşam olgularına, zaman-uzam tasarımlarına, ekonomi, politika, eğitim ve kültürel alanlara ilişkin tüm verilerin kayıt altına alınmasını ve kanıt verileri olarak muhafaza edilmesini gerektirmektedir. ICT ler insanın kaotik yaşamını barışçıl bir evrene dönüştürme potansiyeline sahiptir. Tabii, her ne kadar, teknolojinin zarar verici kullanımı da mümkün olsa bile. “Tekinsiz teknoloji kullanımı” konusunda, Habermas, Fukuyama, Derrida ve daha pek çok düşünür, kaygılarını belirtmektedir. İnsan doğasının etik, politik, yasal alandaki müphemliklerini Hümanizme yönelttikleri eleştirilerin merkezine yerleştirmektedirler. 21. Yyilda yaratıcı, eleştirel düşünce, sorun çözme, ICT okuryazarlığı ve global farkındalık insanın becerileri olarak öngörülmektedir.

Teknoloji tüm insanları erişilebilir kılan çok güçlü bir iletişimdir. Dijital medya fikirlerde uzlaşımı, sosyal medya kanalıyla toplumsal sorunlara yaklaşımları olanaklı kılmaktadır. Farklı ve çelişen düşünceler böylelikle iletişime geçmektedirler. Silahların kontrolünde, felaketlerle başa çıkmada, ekonomi, tıp, İnsan Haklarının savunusu, şiddetsiz yaşam, terör ve savaş karşıtlığı yumuşama süreçlerine kanalize edilerek sorun çözümünde ilk adımların atılması sağlanabilecektir.

Kötü amaçlara da alet edilebilseler ve nefret söylemleri de yayabilseler de, sosyal medya platformları savaş bölgelerindeki mağdurların sesini duyurmada, öykülerini iletmede çok önemli bir mecradır. Destek verebilecek kesimlerin iletişimini sağlamaktadır. Yapay zeka ve Data analizi ile erken uyarı sinyalleri algılanabilir, çatışma bölgeleri izlenerek etkili yanıtlar verilebilir.

Kötü amaçlara da alet edilebilseler ve nefret söylemleri de yayabilseler de, sosyal medya platformları savaş bölgelerindeki mağdurların sesini duyurmada, öykülerini iletmede çok önemli bir mecradır. Destek verebilecek kesimlerin iletişimini sağlamaktadır. Yapay zeka ve Data analizi ile erken uyarı sinyalleri algılanabilir, çatışma bölgeleri izlenerek etkili yanıtlar verilebilir.

Hükümetler, sivil toplum örgütleri, teknoloji liderleri ve bireyler dijital okuryazarlığın geliştirilmesi için birlikte çalışmalıdırlar. Bu, barış inşası amacıyla yapılmalıdır. Özellikle eğitime ICT entegrasyonu öğretmen kadrolarının da eğitilmelerini ve tüm öğrencilerin teknolojiye erişim olanaklarının sağlanmasını gerektiriyor. Öğretmenler öğrenci verilerini en güvenli şekilde muhafaza etmeyi öğrenmeli, öğrenciler ise dijital medyayı güvenli bir şekilde kullanmayı öğrenmelidirler. Öğretmenler yalnız dijital becerilerle değil, pedagojik-kültürel alt yapıyla da donatılmalıdırlar. Ancak bu uygulamalarla öğretmenler eğitim sürecinde hoşgörünün geliştirilmesini, şiddetin ve çatışmaların önlenmesini ve buna ilişkin zihinsel altyapıyı oluşturabilirler.

Gerek Okul Kampüsü içinde, gerekse de sınıflarda, öğretmenler, otonomi, sorumluluk, işbirliği, yaratıcılık ve dayanışma değerlerini uygulamaya teşvik etmelidirler. Farklılıklara saygıyı, birlikte yaşamı, diyalog kurabilmeyi, kültürlerarası anlayışı tesis etmeli, çatışma çözme stratejilerini yaşama geçirip okulları “barış alanlarına” dönüştürmeye çalışmalıdırlar. Bunu, velilerle işbirliği içinde yapmalıdırlar.

Tüm eğitim kurumları şiddetsiz yaşam biçiminin çocuklar arasında, çocuklar ve yetişkinler arasında ve ebeveynler arasında uygulanabildiği ve tüm tarafların haklarının gözetildiği mecralara dönüştürülmelidir. Barış için eğitim eğer gerçekleştirilemezse, bu bir felakete yol açacaktır ve tüm insan ırkı bu yanlışın bedelini kaçınılmaz olarak ödeyecektir.

